

تحلیل نگرش روستائیان نسبت به تأثیرهای گردشگری روستایی

حمید نصرآبادی^{۱*} و داریوش حیاتی^۲

تاریخ دریافت: ۱۲ دی ۱۳۹۲

تاریخ پذیرش: ۱۰ تیر ۱۳۹۳

چکیده

با وجود توجه و صرف هزینه دولت‌ها برای توسعه روستاهای هدف گردشگری، کمتر به اهمیت نگرش جامعه میزبان نسبت به تأثیرهای گردشگری و حمایت آن‌ها از توسعه گردشگری توجه می‌شود. بر این اساس، تحقیق حاضر به تحلیل نگرش روستائیان نسبت به تأثیرهای گردشگری می‌پردازد. روش تحقیق در این پژوهش از نوع توصیفی بوده و از تکنیک پیمایش، به منظور گردآوری داده‌ها استفاده شده است. جامعه بررسی شده را سه روستای رود، دربهبشت و غار در شهرستان نیشابور تشکیل داده‌اند. حجم نمونه ۱۱۳ خانوار تعیین و به منظور انتخاب نمونه‌ها، از روش نمونه‌گیری تصادفی متناسب استفاده شد. نتیجه‌ها نشان می‌دهد که بین متغیرهای سواد، عضویت درتشکل‌ها و شغل ساکنان، با نگرش آن‌ها نسبت به تأثیرهای گردشگری روستایی تفاوت معنی‌داری وجود دارد. نتیجه‌های حاصل از آزمون همبستگی پیرسون نشان داد که متغیرهای مساحت باغ و میزان درآمد افراد با نگرش نسبت به تأثیر گردشگری روستایی همبستگی معنی‌داری داشته است، همچنین نتیجه‌های آزمون رگرسیون به روش گام به گام نشان داد که متغیرهای مقدار باغ، درآمد و تعداد سال‌های تحصیل جامعه میزبان قادرند که حدود ۴۰ درصد از میزان تغییرهای نگرش روستائیان را نسبت به پیامدهای گردشگری روستایی پیش‌بینی کنند. در پایان مقاله بر مبنای نتیجه‌های پژوهش، پیشنهادهایی به منظور بهبود و پیشبرد گردشگری در روستاها، ارائه شده است.

کلیدواژه‌ها: تأثیرهای گردشگری روستایی، شهرستان نیشابور، گردشگری روستایی، نگرش روستائیان.

مقدمه

اقتصاد متکی به نفت در ایران، موجب رکود بخش کشاورزی، مهاجرت روستائیان و به تبع آن، افزایش حاشیه‌نشینی در شهرها شده است. از جمله راه‌های مقابله با این معضل‌ها، توجه به توسعه دیگر صنایع در روستاهاست. یکی از راهبردهایی که به تازگی در اغلب کشورهای جهان به آن توجه می‌شود و حتی در برخی از این کشورها به اجرا درآمده و نتیجه‌های مثبتی به همراه داشته، توسعه گردشگری روستاهاست که دارای پتانسیل‌های لازم برای گسترش گردشگری هستند.

گردشگری رویکرد جدیدی در توسعه روستایی است که می‌تواند در توانمندسازی مردم محلی و توسعه منابع انسانی، تنوع بخشی اقتصادی و رشد آن، خلق فرصت‌های شغلی، ارتقاء استانداردهای زندگی از طریق تأمین خدمات اجتماعی و پرکردن شکاف بین نواحی شهری و روستایی در زمینه‌های مختلف و کاهش مهاجرت روستایی به کلان‌شهرها، نقش عمده‌ای داشته باشد (مهدوی و همکاران، ۱۳۸۷).

البته باید به این نکته توجه کرد که گردشگری روستایی نیز مانند صنایع دیگر دارای مزیت‌ها و عیب‌هایی است که اگر گسترش و توسعه آن بدون برنامه باشد، تأثیرهای مخرب و زیان‌باری مانند: تخریب محیط‌زیست، افزایش کاذب قیمت‌ها، افزایش هزینه‌های زندگی، جابه‌جایی در اشتغال مردم بومی و منسوخ شدن برخی فعالیت‌های مرسوم مانند کشاورزی و غیره را به جامعه میزبان تحمیل خواهد کرد و باعث ایجاد نگرش منفی نسبت به گردشگری در میان ساکنان می‌شود.

پژوهشگران معتقدند میان توسعه گردشگری و معیارهای عینی و ذهنی اثرهای اقتصادی، اجتماعی و محیطی بر جامعه میزبان رابطه‌ای مستقیم وجود دارد (جانسون و همکاران^۱، ۱۹۹۴). نتیجه‌های تحقیق فیروزجایی و همکاران (۱۳۸۶) نسبت به تأثیرهای محیطی و اقتصادی گردشگری در روستاهای شهرستان نوشهر نشان داد که از دیدگاه ساکنان، گردشگری تأثیرهای اقتصادی مثبتی نظیر افزایش فرصت‌های شغلی و درآمد و تأثیرهای منفی اقتصادی و محیطی نظیر افزایش قیمت کالا و خدمات، افزایش کاذب قیمت زمین، افزایش آلودگی صوتی و تخریب منابع طبیعی را موجب شده است. در مطالعه‌ای که مهدوی و همکاران (۱۳۸۷) به منظور بررسی تأثیرهای گردشگری بر توسعه روستایی انجام دادند، با استناد به نتیجه‌ها، نشان دادند که گردشگری در زمینه اقتصادی تأثیرهای محدودی داشته و به جز اشتغال‌زایی و درآمدزایی که موجب گران شدن قیمت‌ها و سوداگری زمین شده است، در زمینه اجتماعی، تأثیرهای مثبت بیشتری نظیر افزایش سواد،

بهداشت فردی و عمومی و افزایش تعامل با نواحی هم‌جوار را در پی داشته است. در زمینه زیست‌محیطی نیز ورود گردشگران به نابودی گونه‌های گیاهی و جانوری، افزایش آلودگی و تخریب محیط زیست منجر شده است. در مطالعه تأثیر توسعه گردشگری روستایی بر اشتغال در منطقه اورامانات کرمانشاه، یافته‌های پژوهش نشان داد که گردشگری روستایی زمینه اشتغال فصلی در منطقه را به‌ویژه در فصل بهار فراهم کرده و شاغلان دیگر بخش‌های اقتصادی، به‌ویژه کشاورزی را به سوی خود جذب کرده است (میرزایی، ۱۳۸۸). در پژوهشی که به منظور بررسی نگرش ساکنان مناطق گردشگری روستایی نسبت به پیامدهای گردشگری روستایی در شهرستان ایذه انجام شد، نتیجه‌ها نشان داد که متغیرهای سن، درآمد، میزان وابستگی به گردشگری، میزان ارتباط با گردشگران و درک تأثیرها با نگرش ساکنان مناطق گردشگری روستایی نسبت به پیامدهای گردشگری روستایی رابطه معنی‌داری دارد (سلیمانی هارونی و همکاران، ۱۳۸۸). لیب^۱ (۲۰۰۷) در بررسی نگرش ساکنان روستای بیگودی اوگاندا نسبت به توریسم، دریافت که ساکنان نگرش خوش‌بینانه‌ای نسبت به گردشگری به دلیل بهبود بازارهای کشاورزی، افزایش درآمد و توسعه جامعه خود داشتند. دایر و همکاران^۲ (۲۰۰۷) در بررسی نگرش ساکنان ساحل در نقاط مختلف استرالیا، دریافتند که از جمله عامل‌های مؤثر بر نگرش ساکنان، ویژگی‌های فردی، درک تأثیرهای اقتصادی گردشگری و وابستگی اقتصادی ساکنان به گردشگری است. وینگ و ونگ^۳ (۲۰۰۶) ویژگی‌های فردی ساکنان مانند: سن، جنسیت، مدت سکونت در مکان گردشگری، عامل‌های اقتصادی مانند: شغل، درآمد، سطح آگاهی آنان از برنامه‌های توسعه گردشگری در منطقه و موقعیت کنونی برنامه توسعه گردشگری را از جمله فاکتورهای مؤثر بر نگرش ساکنان مناطق شمال شرقی چین از تأثیرهای گردشگری بیان کردند. ماسون و چی نی^۴ (۲۰۰۰) در بررسی نگرش ساکنان نسبت به توسعه گردشگری روستایی در روستاهای نیوزیلند به این نتیجه رسیدند که گردشگری تأثیرهای مثبتی مانند ایجاد فرصت‌های شغلی و تأثیرهای منفی مانند ایجاد مشکلات ترافیکی و ایجاد سروصدا داشته است. در مطالعه دیگری که بر روی ساکنان نواحی روستایی در ترکیه توسط تای و همکاران^۵ (۲۰۰۲) انجام شد، نتیجه‌ها نشان داد که مردم محلی به علت تأمین نیروی کار لازم فعالیت‌های گردشگری نسبت به مناطق دیگر معترض بودند. شلدون و توسان^۶ (۲۰۰۲) در بررسی تأثیرهای تأثیرهای گردشگری از دیدگاه جامعه میزبان، به تأثیرهای منفی اقتصادی نظیر افزایش قیمت کالا و خدمات، افزایش کاذب قیمت املاک و افزایش هزینه زندگی اشاره

1- Lepp

2- Dyer

3- Wing and Wong

4- Mason and Cheyne

5- Teye

6- Tosun

کرده است. ویور و لاوتون^۱ (۲۰۰۱) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که اگرچه تأثیرهای مثبت اقتصادی گردشگری تأیید شده است ولی معمولاً هزینه‌های اقتصادی جامعه میزبان، نظیر: افزایش قیمت کالا و خدمات، افزایش کاذب قیمت زمین، افزایش هزینه زندگی، برگشت کم سرمایه، فصلی بودن فرصت‌های شغلی، جابه‌جایی در اشتغال مردم بومی و منسوخ شدن برخی فعالیت‌های مرسوم مانند کشاورزی و ماهیگیری در روستاها می‌شود. وار^۲ (۱۹۸۴) در بررسی نگرش ساکنان به این نکته پی برد که نیمی از پاسخ‌دهندگان، افزایش قیمت کالا و خدمات را به توسعه گردشگری نسبت می‌دهند.

توجه به این نکته ضروری است که علی‌رغم افزایش توجه دولت‌ها به توسعه گردشگری روستایی و صرف هزینه برای توسعه روستاهای هدف گردشگری، کمتر به اهمیت نگرش جامعه میزبان نسبت به گردشگری و حمایت آن‌ها از توسعه گردشگری توجه شده است. در این راستا، تحقیق حاضر، عامل‌های مؤثر بر نگرش ساکنان روستاهای میزبان نسبت به تأثیرهای گردشگری روستایی در شهرستان نیشابور را تجزیه و تحلیل کرده و در پی آن بوده است تا راهکارهایی برای بهبود نگرش ساکنان روستاهای میزبان ارائه کند.

روش تحقیق

منطقه بررسی شده، شهرستان نیشابور در استان خراسان رضوی و جامعه بررسی شده، خانوارهای ساکن در سه روستای رود، دربخت و غار بوده‌اند (در مجموع ۴۶۵ خانوار). این سه روستا، معروف‌ترین روستاها برای گردشگری در شهرستان نیشابور بوده‌اند. روش تحقیق در این پژوهش از نوع کمی، توصیفی و میدانی بوده که از تکنیک پیمایش به منظور گردآوری داده‌ها استفاده و به منظور انتخاب نمونه‌ها، از روش نمونه‌گیری تصادفی متناسب استفاده شد. حجم نمونه با بهره‌گیری از جدول کرجسی و مورگان ۱۱۳ خانوار تعیین و برای گردآوری داده‌ها از پرسش‌نامه استفاده شد. روایی صوری پرسش‌نامه با استفاده از نظریه‌های متخصصان و پس از چند مرحله اصلاح و بازنگری به دست آمد. در این تحقیق، میزان نگرش روستائیان نسبت به تأثیرهای گردشگری روستایی با ۱۷ سؤال در سه بُعد اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی سنجیده شد. برای تعیین پایایی بخش سنجش نگرش نسبت به تأثیرهای گردشگری، یک مطالعه راهنما انجام گرفت که آلفای کرونباخ برای متغیرهای نگرش اقتصادی ۰/۷۳، مشارکت اجتماعی ۰/۷۴، نگرش اجتماعی ۰/۷۹ و نگرش زیست‌محیطی ۰/۸۴ به دست آمد.

1- Weaver and Lawton

2- Sheldon and Var

نتیجه و بحث

یافته‌های تحقیق نشان داد که از نظر پراکندگی پاسخ‌گویان در روستاهای بررسی شده، روستای رود ۵۲/۲ درصد، روستای دربشت ۲۵/۷ درصد و روستای غار ۲۲/۱ درصد پاسخ‌گویان را شامل می‌شدند. همان‌طور که در جدول (۱) نشان داده شده، میانگین سن پاسخ‌گویان، حدود ۶۱/۵ سال و میانگین تعداد سال‌های تحصیل برابر ۵/۳ سال بود که نشان می‌دهد اغلب دارای سطح سواد کمی بوده‌اند. میانگین مقدار درآمد سالانه خانوار و تعداد اعضای خانواده پاسخ‌گویان به ترتیب برابر ۳/۸ میلیون تومان در سال و ۲/۷ نفر بود. همچنین اغلب بررسی‌شدگان (۸۱/۴ درصد) کشاورز بودند ولی فقط ۱۷ درصد ایشان در تشکلهای عضویت داشته‌اند. میزان مالکیت زمین‌های زراعی و باغی آن‌ها به‌طور متوسط به ترتیب برابر، ۲/۱۳ و ۰/۶۱ هکتار بود.

جدول ۱- ویژگی‌های جمعیت‌شناختی آزمودنی‌های تحقیق

متغیرها	میانگین	انحراف معیار
سن (سال)	۶۱/۵۳	۱۷/۴۱
تعداد اعضا خانواده (نفر)	۲/۷۶	۱/۲۲
تعداد سال‌های تحصیل (سال)	۵/۳۶	۴/۰۲
میزان مالکیت زمین زراعی (هکتار)	۲/۱۳	۱/۹۷
میزان مالکیت باغ (هکتار)	۰/۶۱	۰/۳۲
میزان مالکیت خانه (مترمربع)	۱۹۴/۳۴	۵۸/۸۷
میزان درآمد سالانه (میلیون تومان)	۳/۸۱	۱/۲۲

منبع: یافته‌های تحقیق

همان‌طور که در جدول (۲) نشان داده شده، روستائیان نگرش منفی تری نسبت به تأثیرهای اجتماعی گردشگری روستایی در مقایسه با تأثیرهای اقتصادی و اجتماعی داشتند که نشان‌دهنده تأثیر منفی گردشگران بر فرهنگ و سنت‌های جامعه روستایی بوده است. روستائیان نسبت به تأثیرهای اقتصادی گردشگری نیز نگرش منفی داشتند که می‌تواند به علت کم بودن سرمایه‌گذاری دولت در زیرساخت‌های لازم برای توسعه گردشگری باشد، همچنین نگرش روستائیان نسبت به تأثیرهای زیست‌محیطی گردشگری روستایی منفی بود که نشان‌دهنده پایین بودن سطح فرهنگ زیست‌محیطی گردشگران است.

نتیجه‌های آزمون تی-استیودنت بین گروه‌های مستقل نشان داد که تفاوت معنی‌داری ($t=2/29$)، $p=0/024$ در نگرش نسبت به تأثیرهای اجتماعی گردشگری بین کسانی که در تشکل عضویت دارند با کسانی که در تشکل عضویت ندارند، وجود دارد (جدول ۳). به عبارت دیگر، کسانی که در تشکل عضویت داشته‌اند، نگرش

خوش بینانه تری نسبت به تأثیرهای اجتماعی گردشگری داشتند که می تواند به این دلیل باشد که این افراد نسبت به دیگر قشرها، جهان شهری تر هستند. این یافته ها با یافته های حاصل از تحقیق مهدوی و همکاران (۱۳۸۷) مطابقت دارد، چرا که آن ها دریافتند که گردشگری در زمینه اجتماعی تأثیرهای مثبتی نظیر: افزایش تعامل با نواحی هم جوار داشته است، اما نتیجه های آزمون نشان داد که تفاوت معنی داری، در نگرش نسبت به تأثیرهای اقتصادی و زیست محیطی گردشگری بین کسانی که در تشکل عضو بوده اند با کسانی که در تشکل عضو نبوده اند، وجود ندارد (جدول ۳) و شاید دلیل آن، این باشد که عضویت در تشکل یک متغیر اجتماعی است و توقعی نیست که بر نگرش اقتصادی و زیست محیطی تأثیرگذار باشد.

جدول ۲- بُعدهای نگرشی روستائیان نسبت به تأثیرهای گردشگری روستایی

نوع نگرش	میانگین رتبه ای*	انحراف معیار
اجتماعی	۲/۱۸	۰/۵۵
اقتصادی	۲/۲۳	۰/۵۲
زیست محیطی	۲/۴۷	۰/۵۶
نگرش کل	۳۹/۵۶*	۵/۴۸

منبع: یافته های تحقیق* دامنه از ۱-۵ می باشد. ** دامنه از ۱۷-۸۵ می باشد.

جدول ۳- مقایسه میانگین نگرش روستائیان نسبت به تأثیرهای گردشگری روستایی در بین دو گروه با عضویت در تشکل و بدون عضویت در تشکل

ویژگی	عضویت در تشکل	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آماره t	سطح معنی داری
نگرش اقتصادی	عضویت داشتن	۳۰	۱۱/۲۰	۱/۵۰	۳/۲۰	۰/۷۵۰
	عضویت نداشتن	۸۳	۱۱/۱۰	۱/۷۳		
نگرش اجتماعی	عضویت داشتن	۳۰	۱۱/۲۵	۱/۶۰	۲/۲۹	۰/۰۲۴
	عضویت نداشتن	۸۳	۱۰/۵۲	۱/۷۸		
نگرش زیست محیطی	عضویت داشتن	۳۰	۱۷/۸۴	۲/۵۳	۱/۴۶	۰/۱۴۵
	عضویت نداشتن	۸۳	۱۷/۱۴	۲/۶۱		

منبع: یافته های تحقیق

مقایسه میانگین نگرش روستائیان نسبت به تأثیرهای گردشگری روستایی در بین دو گروه کشاورز و غیر کشاورز براساس آزمون تی- استیودنت نشان داد که تفاوت معنی داری ($t=۳/۴۹$ ، $p=۰/۰۰۱$) در نگرش نسبت به تأثیرهای اقتصادی گردشگری بین کشاورزان و غیر کشاورزان وجود دارد (جدول ۴)، این یافته ها با

یافته‌های حاصل از تحقیق وینگ و ونگ (۲۰۰۶) مطابقت دارد، چرا که آن‌ها دریافتند که شغل از جمله فاکتورهایی است که بر نگرش ساکنان نسبت به تأثیرهای گردشگری مؤثر است، اما نتیجه‌های آزمون نشان داد که تفاوت معنی‌داری، در نگرش نسبت به تأثیرهای اجتماعی و زیست‌محیطی گردشگری بین کشاورزان و غیرکشاورزان، وجود ندارد. به عبارت دیگر، کشاورزان نگرش خوش‌بینانه‌تری نسبت به تأثیرهای اقتصادی گردشگری داشته‌اند که دلیل آن، می‌تواند این باشد که کشاورزان بیشتر توانسته‌اند از پتانسیل‌های اقتصادی گردشگری مانند فروش محصولات خود به گردشگران بهره ببرند.

جدول ۴- مقایسه میانگین نگرش روستائیان نسبت به تأثیرهای گردشگری روستایی در بین دو گروه کشاورز و غیرکشاورز

خصیصه	شغل اصلی	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آماره t	سطح معنی‌داری
نگرش اقتصادی	کشاورز	۹۲	۱۱/۳۴	۱/۶۶	۳/۴۹	*۰/۰۰۱
	غیرکشاورز	۲۱	۱۰/۳۳	۱/۰۶		
نگرش اجتماعی	کشاورز	۹۲	۱۱/۰۲	۱/۶۹	۱/۵۴	۰/۱۲۵
	غیرکشاورز	۲۱	۱۰/۳۸	۱/۸۲		
نگرش زیست‌محیطی	کشاورز	۹۲	۱۷/۷۰	۲/۵۳	۱/۷۸	۰/۰۷۷
	غیرکشاورز	۲۱	۱۶/۶۱	۲/۴۳		

منبع: یافته‌های تحقیق

نتیجه‌های آزمون تحلیل واریانس و آزمون تعقیبی (LSD) نشان داد که تفاوت معنی‌داری ($F=6/34, p=0/002$)، بین سطح سواد، از نظر میانگین نگرش نسبت به تأثیرهای اقتصادی گردشگری وجود دارد (جدول ۵)، اما نتیجه‌های آزمون نشان داد که تفاوت معنی‌داری، بین سطح سواد از نظر نگرش اجتماعی و نگرش زیست-محیطی نسبت به تأثیرهای گردشگری روستایی وجود ندارد (جدول ۵). به عبارت دیگر، نگرش افراد باسوادتر در مقایسه با بی‌سوادان نسبت به تأثیرهای اقتصادی گردشگری، خوش‌بینانه‌تر بوده است. مثبت بودن نگرش افراد باسوادتر نسبت به تأثیرهای اقتصادی گردشگری می‌تواند به این دلیل باشد که با افزایش سواد، بهره‌گیری از فرصت‌های درآمدی بیشتر می‌شود. این یافته‌ها با یافته‌های حاصل از تحقیق فیروزجایی و همکاران (۱۳۸۶) مطابقت دارد، چرا که آن‌ها دریافتند که گردشگری در زمینه اقتصادی تأثیرهای مثبتی نظیر: افزایش درآمد و فرصت‌های شغلی داشته است.

جدول ۵- مقایسه میانگین نگرش روستائیان نسبت به تأثیرهای گردشگری روستایی در بین سطح سواد

سطح معنی- داری	F	انحراف- معیار	میانگین	تعداد	سطح سواد	خصیصه
		۰/۲۳	^a 05/10	۱۸	بی سواد	
۰/۰۰۲	۶/۳۴	۱/۸۸	^b 63/11	۳۶	سواد خواندن و نوشتن	نگرش اقتصادی
		۱/۵۴	^b 90/11	۵۹	باسواد	
		۰/۶۱	^a 16/10	۱۸	بیسواد	
۰/۰۵۲	۳/۰۴	۱/۷۵	^a 36/11	۳۶	سواد خواندن و نوشتن	نگرش اجتماعی
		۱/۸۶	^a 84/11	۵۹	باسواد	
		۱/۱۳	^a 88/16	۱۸	بی سواد	نگرش زیست- محیطی
۰/۳۱۹	۱/۱۵	۲/۲۸	^a 27/17	۳۶	سواد خواندن و نوشتن	
		۲/۹۵	^a 83/17	۵۹	باسواد	

منبع: یافته‌های تحقیق*حرف‌های یکسان بیانگر نبود تفاوت معنی‌دار در آزمون LSD است.

ضریب همبستگی (پیرسون) بین متغیرهای مستقل با نگرش روستائیان نسبت به تأثیرهای گردشگری روستایی

نتیجه‌های حاصل از آزمون همبستگی پیرسون نشان داد که همبستگی معنی‌داری بین متغیرهای میزان مالکیت باغ و درآمد، با نگرش نسبت به تأثیرهای گردشگری روستایی وجود دارد، به طوری که با افزایش میزان مالکیت باغ و درآمد، نگرش خوش‌بینانه‌تری نسبت به تأثیرهای گردشگری روستایی ایجاد می‌شود. نگرش خوش‌بینانه ساکنان نسبت به تأثیرهای گردشگری می‌تواند به این دلیل باشد که گردشگری روستایی باعث افزایش درآمد و به تبع آن، افزایش مقدار باغ آنان شده است. این نتیجه با یافته‌های حاصل از تحقیق سلیمانی‌هارونی و همکاران (۱۳۸۷) همسوست. همچنین همبستگی معنی‌داری بین متغیرهای سن افراد، تعداد افراد خانواده، تعداد سال‌های تحصیل، میزان مالکیت زمین زراعی، میزان مالکیت خانه و میزان مشارکت افراد با متغیر نگرش نسبت به تأثیرهای گردشگری روستایی وجود نداشت (جدول ۶).

تحلیل رگرسیون متغیرهای مستقل بر نگرش روستائیان نسبت به تأثیرهای گردشگری روستایی

به منظور تعیین توانایی متغیرهای مستقل در پیش‌بینی نگرش نسبت به تأثیرهای گردشگری روستایی از آزمون آماری رگرسیون به روش مرحله‌ای استفاده شد. همان‌گونه که در جدول (۷) ملاحظه می‌شود، از بین همه متغیرهای تحقیق، سه متغیر مقدار باغ، درآمد و تعداد سال‌های تحصیل به ترتیب وارد معادله رگرسیون

شدند. براساس مقدار بتا، افزایش یک انحراف معیار در مقدار باغ باعث افزایش ۰/۵۷۶ انحراف معیار در نگرش نسبت به تأثیرهای گردشگری روستایی می‌شود، همچنین افزایش یک انحراف معیار در متغیر میزان درآمد و تعداد سال‌های تحصیل به ترتیب باعث افزایش ۰/۲۳۹ و ۰/۱۷۹ انحراف معیار در نگرش نسبت به تأثیرهای گردشگری روستایی می‌شود. همان‌گونه که در جدول (۸) دیده می‌شود، بر اساس میزان R^2 تعدیل شده، این متغیرها در مجموع قادرند حدود ۰/۴ درصد از تغییرها را در متغیر وابسته نگرش نسبت به اثرهای گردشگری روستایی پیش‌بینی کنند.

جدول ۶- ضریب همبستگی (پیرسون) بین متغیرهای مستقل با نگرش روستائیان نسبت به تأثیرهای گردشگری

روستایی		متغیر
نگرش کل	ضریب همبستگی (r)	سطح معنی‌داری (p)
	-۰/۱۰	۰/۲۷۲
	۰/۰۷	۰/۴۳۱
	۰/۱۵	۰/۱۰۸
	-۰/۱۵	۰/۰۹۶
	۰/۵۸	۰/۰۰۱
	۰/۰۴	۰/۶۴۰
	۰/۲۲	۰/۰۱۷
	۰/۰۴	۰/۶۵۳

منبع: یافته‌های تحقیق

جدول ۷- تحلیل رگرسیون متغیرهای مستقل بر نگرش روستائیان نسبت به تأثیرهای گردشگری روستایی

متغیر	ضریب	آماره بتا (β)	آماره T	سطح معنی‌داری
ضریب ثابت	۳۴/۹۰۰			
مقدار باغ	۰/۰۰۳	۰/۵۷۶	۷/۷۰۱	۰/۰۰۱
میزان درآمد	۱/۰۶۹	۰/۲۳۹	۳/۱۷۲	۰/۰۰۲
تعداد سال‌های تحصیل	۰/۱۷	۰/۱۷۹	۲/۳۷۹	۰/۰۱۹
			=۲۵/۴۱۴F	P=۰/۰۰۱

منبع: یافته‌های تحقیق

جدول ۸- ضریب‌های تعیین متغیرهای مستقل بر نگرش نسبت به تأثیرهای گردشگری روستایی

متغیر	ضریب تعیین (R)	R ²	R ² تعدیل شده
مقدار باغ	۰/۵۸۴	۰/۳۴۱	۰/۳۳۵
میزان درآمد	۰/۶۱۷	۰/۳۸۱	۰/۳۷۰
تعداد سال‌های تحصیل	۰/۶۴۲	۰/۴۱۲	۰/۳۹۵

منبع: یافته‌های تحقیق

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

با توجه به مشکلات موجود در روستاها، نظیر بیکاری و بهره‌وری اندک در بخش کشاورزی، توجه به دیگر فعالیت‌های توسعه‌ای نظیر گردشگری به عنوان مکمل این بخش، می‌تواند از جنبه‌های مختلف، تضمینی در بهبود زندگی روستائیان باشد، البته باید به این نکته توجه کرد که گردشگری روستایی نیز مانند صنایع دیگر، دارای مزیت‌ها و عیب‌هایی است که اگر گسترش و توسعه آن بدون برنامه باشد، آثار مخرب و زیانباری مانند: تخریب محیط‌زیست، افزایش کاذب قیمت‌ها، افزایش هزینه‌های زندگی، جابه‌جایی در اشتغال افراد بومی و منسوخ شدن برخی فعالیت‌های مرسوم مانند کشاورزی را به جامعه میزبان تحمیل خواهد کرد و باعث ایجاد نگرش منفی نسبت به گردشگری در میان ساکنان می‌شود؛ بنابراین باید توسعه و اداره گردشگری به شیوه‌ای منسجم و بر مبنای برنامه‌ریزی مؤثر صورت گیرد و به دیدگاه جامعه میزبان درباره تأثیرهای گردشگری توجه شود تا از این رهگذر، بدون ایجاد مشکلات جدی اجتماعی و زیست‌محیطی برای ناحیه مدنظر، منفعت‌های چشمگیر اقتصادی را در پی داشته باشد. با توجه به نتیجه‌های به دست آمده، جمع‌بندی کلی انجام شده و پیشنهادهای مرتبط ارائه می‌شود.

نتیجه‌های تحقیق نشان می‌دهد که کشاورزان نگرش خوش‌بینانه‌تری نسبت به تأثیرهای اقتصادی گردشگری داشتند، بنابراین پیشنهاد می‌شود، برای ساکنان روستا به خصوص، غیر کشاورزان برنامه‌های آموزشی برگزار شود تا مزیت‌های گردشگری در زمینه ایجاد فرصت‌های شغلی مختلف از جمله حمل‌ونقل، فروش صنایع دستی و ... برای آن‌ها روشن شود. در این راستا، ترویج می‌تواند به عنوان متولی آموزش و فرهنگ‌سازی در روستا با همکاری سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری نقش بارزی داشته باشد.

نتیجه‌های تحقیق نشان داد که افرادی که در تشکل‌ها عضو بودند، نگرش خوش‌بینانه‌تری نسبت به تأثیرهای اجتماعی گردشگری داشتند، بنابراین پیشنهاد می‌شود شرکت‌های تعاونی گردشگری در این روستاها تأسیس شود؛ در این راستا، شرکت‌های تعاونی گردشگری باید در کنار فعالیت‌های اقتصادی، توجه ویژه‌ای نیز

به فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی داشته باشند.

نتیجه‌ها نشان داد که افراد باسوادتر، نگرش خوش‌بینانه‌تری نسبت به تأثیرهای اقتصادی گردشگری داشتند، در این راستا، پیشنهاد می‌شود، برای افراد کم‌سواد و بی‌سواد، کلاس‌های توجیهی برگزار شود تا به این آگاهی برسند که با توسعه زیرساخت‌های گردشگری مانند: محل اسکان برای مسافران، ایجاد بازارچه‌هایی برای فروش محصولات کشاورزی و صنایع دستی، ایجاد رستوران، فروشگاه‌های مواد غذایی زمینه توسعه این مناطق فراهم خواهد شد.

باتوجه به اینکه میزان مشارکت روستائیان در کارهای جمعی در روستا بسیار عالی است، پیشنهاد می‌شود، روستائیان با مشارکت یکدیگر و کمک سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، اقدام به برگزاری جشنواره محلی کنند تا از این طریق، پتانسیل‌های منطقه خود را به گردشگران معرفی کنند.

کتابنامه

سلیمانی هارونی خ، خسروی پور ب، برادران م. و غنیان م، (۱۳۸۸)، «نگرش ساکنان مناطق گردشگری روستایی نسبت به پیامدهای گردشگری»، *تحقیقات اقتصاد و توسعه کشاورزی ایران*، ۲: ۸۱۲-۳۱۲.

علیقلی زاده فیروزجایی ن، بدری س. ع. و فرجی سبک‌بارح، (۶۸۳۱)، «نگرش جامعه میزبان به اثرات محیطی و اقتصادی گردشگری در نواحی روستایی مطالعه موردی: بخش مرکزی شهرستان نوشهر»، *روستا و توسعه*، ۱: ۲۲-۱.

مهدوی م، قدیری معصوم م. وقهرمانی ن، (۱۳۸۷)، «اثرات گردشگری بر توسعه روستایی با نظرسنجی از روستائیان دره کن و سولقان. *روستا و توسعه*»، ۲: ۶۰-۳۹.

میرزایی ر، (۱۳۸۸)، «تأثیر توسعه گردشگری روستایی بر اشتغال در منطقه اورامانات کرمانشاه»، *روستا و توسعه*، ۱۲(۴): ۷۶-۴۹.

Dyer P., Gursoy D., Sharma B. and Carter J. (2007). Structural modeling of resident perceptions of tourism and associated development on the Sunshine Coast, Australia. *Tourism Management*. 28: 409-422.

Johnson J. D., Snepenger D. J. and Akis K. (1994). Residents' perceptions of tourism development. *Annals of Tourism Research*. 21: 629-642.

- Lepp A. (2007). Residents attitudes towards tourism in bigodi village. Uganda. *Tourism Management*. 28: 876-885.
- Mason P. and Cheyne J. (2000). Resident's attitudes to proposed tourism development. *Annals of Tourism Research*. 27: 391-411.
- Sheldon P. J. and Var T. (1984). Resident attitudes to tourism in north wales. *Tourism management*. 5: 40-47.
- Teye V., Sirakaya E. and Sönmez S. F. (2002). Residents attitudes toward tourism development. *Annals of tourism research*. 29: 668-688.
- Tosun C. (2002). Host perception of impacts: a comparative tourism study. *Annals of Tourism Research*. 29: 231-253.
- Wing G. and Wong P. (2006). Residents perception of tourism impacts: a case study of homestay operators in dachangshan Dao, North-East China. *Tourism Geographies*. 8: 253-273.
- Weaver D. and Lawton L. (2001). Resident perceptions in the urban-rural fringe. *Annals of Tourism Research*. 28: 439-458.

Analysis of Rural People's Attitude toward Rural Tourism Impacts

Hamid Nasrabadi*¹ and Driush Hayati²

Received: 2 January, 2014

Accepted: 1 July, 2014

Abstract

In despit of governments attention for improving rural areas which have potential for rural tourism development, there is less attended to their residents' attitudes in this regard. Therefore, this study aims to analyze rural residents' attitude toward rural tourism impacts. Research method is descriptive by using survey technique for data collection. Those local households who live in three villages (Rood, Darbehesht and Ghar) were the research population. Thus, 113 households were selected as sample group by using proportional random sampling method. Finding revealed there is meaningful statistical difference between attitude toward rural tourism impacts and level of education; membership in local associations and residents' job. Besides, results of using correlation coefficient test revealed there is meaningful relationship between attitude toward rural tourism impacts and local people income and their orchard area. Finding of stepwise multiple regression analysis revealed that orchard area; annual income; and level of education as three independent variable can predict about 40 percent of attitude toward rural tourism impacts as dependent variable. Some recommendation have presented according to research results at the end of article.

Keywords: Rural Tourism Impacts, Neyshabour County, Rural Tourism, Rural People Attitude

---

1,2- Respectively, Former M.Sc. Student, and Associate Professor, Dept. of Agricultural Extension and Education, Shiraz University, Iran.

(*- Corresponding author, Email: hamidnasrabady@gmail.com)